

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

Glasilo za kmetijstvo in deželno kulturo.

Izklaja

c. kr. kmetijska družba štajerska.

Nemški uredjuje generalni tajnik
ces. svetovalec **Friderik Müller.**

Na slovensko prelaga
nadučitelj **Jožef Mešiček** v Sevnici.

Vsebina: Iz razprav centralnega odbora. — O bolezni Black-rot. (Konec.) — Priobčila iz gospodarstva na deželni poljedelski šoli v Grottenhofu. — Razne reči: Zadruga za vzdrževanje bikov. Žvepljanje čebel. Iz podružnic. — Tržna poročila.

Iz razprav centralnega odbora c. kr. kmetijske družbe štajerske

v njega seji dne 10. oktobra 1899.

Navzoči so bili: Predsednik Nj. Prevzvišenost gospod Adalbert grof Kottulinsky kot prvomestnik; zastopnik c. kr. namestnije gospod namestniški svetnik Henrik baron Hammer-Purgstall; zastopnik štaj. deželnega odbora gospod deželni odbornik Franc grof Attems; centralni odborniki gospodje: Arnold Damian, Rainer Hosch, Jožef Kappel, Jožef Lenko, dr. Ivan grof Meran, Egon vitez pl. Pistor, Dr. Henrik Reicher, Moric Stallner, dr. Pavel baron Störek, Jožef Sutter, Anton Walz, Albert Zech, Leon Zedlacher in generalni tajnik gospod ces. svetnik Friderik Müller, zajedno kot zapisnikar.

Drugi gospodje so opravičeni.

Predsednik naznani, da se je v Liezen-u ustanovila nova podružnica družbe, kar je zasluga gospoda Zech, kateremu se zato izreče zahvala.

Pred obravnavo dnevnega reda sproži centralni odbornik gospod vitez pl. Pistor razgovor o poročilu časnikov v zadevi shoda zaupnih mož zvezne kmetske stranke. Poročilo pravi, da bi se bil gospod baron Rokitsansky o štajerski kmetijski družbi izrazil neugodno, kar mora toliko bolj osupiti, ker je gospod baron Rokitsansky član centralnega odbora te družbe. Gospoda Zech in Kappel naznanita, da ju je gospod baron Rokitsansky naprosil, v centralnem odboru od-

dati izjavo, da je gospod baron Rokitsky na onem shodu rekel, da se krščanska kmetska zveza ne sme odreči svojemu političnemu značaju, sicer pride na nivo kake štajerske kmetijske družbe druge vrste, da pa nadaljnih opazeb, nahajajočih se v poročilih časopisov, in izustil. Gospod baron Rokitsky prosi, da se ta izjava zapiše v sejni zapisnik.

Ukrepanje o nasvetovani premembi družbenih pravil z ozir na ustanavljanje in pripojitev krajnih društev v družbo in o načrtu uzornih pravil za kmetiška krajna društva na Štajerskem. Poročevalec centralni odbornik baron Störek.

V predloženem načrtu družbenih pravil se sklene, odstavek 1 § 33 toliko premeniti, da se centralni odbor vsak drugi mesec vsaj enkrat snide in je sklepčen, če je razen predsednika navzočih še 10 članov centralnega odbora.

Ta načrt je potem en bloc sprejet z vsemi glasovi proti glasu centralnega odbornika gospoda grofa Meran.

Načrt uzornih pravil za kmetiška krajna društva se potem tudi potrdi.

Izredni občni zbor za sprejem teh pravil sklene se sklicati na dan 5. decembra t. l. ob 11. uri predpoludne.

Predsednik prečita potem ravnokar došlo pismo centralnega odbornika gospoda barona Rokitsky, v katerem prosi za dopust, in to svojo prošnjo obširno obrazloži.

Dopust se dovoli.

Predlog zastran izjave mnenja o morebitni prenapredbi v državljanskem zakoniku se nahajajočih določil zastran jamčevanja pri živinski kupčiji. Poročevalec centralni odbornik gospod baron Störek.

Na podlagi predloženega poročila sklene se oddati mnenje, da se v avst. ob. dr. z. nahajajoča določila o jamčevanju pri živinski kupčiji ne predrugajo po načelih, po katerih so sestavljena dotična določila novega državljanskega zakonika za nemško državo.

Z ozirom na jamčevanje pri živinski kupčiji naj se za prestanek pravice jamčevanja, zastaranje, določi krajša doba, kakor jo določuje § 933 ob. dr. z., in sicer naj pravica jamčevanja gledé postavnih napak po § 925 ob. dr. z. premine v šestih tednih po preteku jamstvenega roka in gledé vseh drugih v § 925 neomenjenih slučajih jamčevanja v dveh mesecih po prevzetbi živali.

§ 925 ob. dr. z. naj se predružači tako, da sme v slučajih jamčevanja pri živinski kupčiji pridobitelj živali tirjati le popolno razveljavo pogodbe, ne pa znižbo kupne cene.

§ 926 ob. dr. z. naj se spremeni v tem zmislu, da napake ni treba naznaniti takoj, ko se zasledi, marveč le predno poteče jamstveni rok.

Izda se naj zakonita določba, po kateri v slučaju, če se je med kupcem in prodajalcem živali začela pravda, ker tirja prvi radi

postavne napake razveljavo pogodbe, zamore ta ali ona stranka zahtevati, da se živinče po dražbi proda in izkupilo položi, kakor hitro živali ni treba več ogledati.

Potom zakonodajstva naj se zvrši revizija v § 925 ob. dr. z. določenih postavnih napak in jamstvenih rokov, in sicer v nastopnem zmislu. Najprej je razločevati, ali je živinče za plemo, delo ali mesnico, in je po takem določiti različne postavne napake in jamstvene roke.

I. Pri plemenski in delovni živini:

a) Pri konjih, oslih, mezgih in mulah: smrkelj, naduha, norost po 15 dni. Mesečna slepota 30 dni. Trmoglavost in jasna slepota naj se v § 925 popolnoma črta;

b) pri goveji živini: jetika 15 dni;

c) pri ovcah: osepnice in garje 8 dni, črviči v pljučih in jetrih 60 dni;

d) pri svinjah: rudečica 3 dni. Svinjska kuga 15 dni. Ikre je črtati.

II. Pri klavnih živalih (ki so namenjene, da se zakoljejo in služijo ljudem v živež):

a) pri konjih, oslih, mezgih in mulah: smrkelj 15 dni;

b) pri govedih: jetika (tuberkuloza) 15 dni;

c) pri ovcah: splošna vodenica 15 dni;

d) pri svinjah: jetika, lasica (tribina), ikre po 15 dni.

Poročilo zastopnika v kmetijskem svetu. Poročevalec deželni odbornik gospod Walz.

Referent poda poročilo o svo-

jem delovanju kot zastopnik družbe v kmetijskem svetu in izjavi, da so se kmetovalci v svojih nadejah do te institucije zelo varali.

Poročevalcu se za njegovo zastopstvo izreče zahvala.

Predlog gledé krmljenja ptičev s strani šolske mladine. Poročevalec centralni odbornik gospod vitez pl. Pistor.

Sklene se, pri deželnem šolskem svetu vložiti zaprosbo, da že izdane odredbe šolskim vodstvom vnovič zabiča, šolskim nadzornikom naroči, na to gledati, da se dotični ukazi izpolnujejo in da krajni šolski sveti potrebno pri-skrbijo.

Predlog podružnice Knittelfeld, naj bi se odpomoglo primanjkljeju kmetijskih poslov. Poročevalec centralni odbornik gospod Kappel.

Poročevalec razloži z raznih strani, kako bi se dale razmere zboljšati, omeni pa, da je izvedba nasvetovanih odredb težavna.

Stvar se — kakor že večkrat — vsestransko pojasni, ne da bi bilo mogoče, kaj določnega ukreniti.

Tu se z obžalovanjem povdarja, da mnogo županstev malomarno izvršuje poselski red.

Predlog za vpeljavo znamčnih nakladkov na progah južne železnice. Poročevalec centralni odbornik gospod vitez pl. Pistor.

Po nasvetu poročevalčevem se sklene, v tej zadevi obrniti se do ravnateljstva južne železnice in do železničnega ministerstva, ter zastopnika družbe v državnem železničnem svetu naprositi, da zadevo tudi v tej korporaciji priganja.

Centralni odb. gospod Sutter stavi nujni predlog, da se brzojavno zaprosi pri ravnateljstvu c. k. državnih železnic v Beljaku, naj takoj odpomore primanjkljeju vagonov na progi Gradec—Fehring—Hartberg z ozirom na tamkaj spravljene množine sadja.

Soglasno sprejeto. Predsednik naznani, kaj se je v tej zadevi že ukrenilo.

Centralni odbornik Kappel stavi nujni predlog, obrniti se do obeh zbornic državnega zbora s prošnjo, da se odkloni nagodba z Ogersko,

katera je kmetijstvu v veliko škodo. Sprejeto.

Deželni odbor prosi za izjavo mnenja, kako bi bilo nabavo umetnega gnojila in travnega semena za poljedelstvo in vinogradstvo najprimernejše urediti. Poročevalec generalni tajnik.

Po nasvetu poročevalca se sklene, oddati mnenje, da bi se v to svrho priporočalo, ustanoviti zadružno centralno zvezo.

S tem je dnevni red pri kraju, in seja se o pol treh popoldne zaključiti.

O bolezni Black-rot.

(Konec.)

4. Ali pa je tudi mogoče za-
brani zatos bolezni na Avstrijsko,
in, ali se more to doseči samo s
prepovedjo uvažanja trt?

Z ozirom na dosedanje izkušnje gledé razširjanja Black-rot, je povsem neverjetno, da bi gliva iz Francoskega dospela v Avstrijo na ta način, da nje trosje zanese semkaj veter. Verjetno je, kakor misli Rathay, da se je tudi na Francoskem bolezen razširila večinoma z bolanimi trtami. Način razširjanja Black-rot, podoben je bolj onemu trtne uši nego onemu plesnobe in peronospore. Na majhne daljave je seveda tudi mogoče, da veter raznese tros in odlomke posušenih trosnih steljk. Ako to uvažujemo, tedaj pridemo do zaključka, da je zatos bolezni z veliko verjetnostjo mogoče zabraniti ali saj za dolgo časa ustaviti, če v Avstrijo ne prihajajo nositelji bolezni, torej ne

trte, ne listje, ne obolele grozdne jagode, niti iz Francije in Amerike, niti iz drugih, okužbe po črni gnilobi sumljivih dežel.

Nekteri francoski strokovnjaki dvomijo, da bi se dala bolezen z dežele odvracati po uvozni prepovedi. Tako mi je n. pr. profesor Ravaz, ko sem v spomladi 1897 po naročilu c. kr. poljedelkega ministerstva v proučevanje ondodnih šolskih naprav obiskal Ecole nationale v Montpellier, na dotično vprašanje odgovoril: „Si vous devez avoir le Black-rot, vous l'aurez“. Gotovo je res, da tudi z uvozno prepovedjo še ni zatos bolezni zanesljivo odstranjen, zakaj mogoče je, da se je bolezen že semkaj zanesla, ne da bi se bilo to dozdej dokazalo. Tudi se nepostavno uvažanje trt ne dá nikoliko popolnoma ubraniti; vendar se v tem slednjem slučaju ne

dado lahko utihotapiti velike množine.

Da se pa s strogo uvozno prepovedjo more doseči dober uspeh, je vender vsekakor verjetno. Taka uvozna prepoved pa mora veljati seveda za vse vrste trt, torej tudi za ameriške trte, ki se za podlogo domačim trtam najbolj k nam uvažajo, zakaj dokazano je, da tudi te trte, med njimi celo Riparijo, bolezen napade, in sicer ne samo listje, marveč tudi les in mladike.

(Tako je ravnatelj Rathay mej drugim v trtnici M. Pagnon-a v Viane, departement Lot et Garonne, našel Blak-rotove pege ne le na evropskih trtah, cepljenih na ameriški podlogi, ampak tudi na mladikah trte *Vitis Riparia*.)

Ne moremo se torej strinjati z mnenjem P. Viala, objavljenem v „Revue de viticulture“ z dne 11. septembra 1897, da bi bilo naročevanje reznice trte Riparije tudi iz po Black-rotu okuženih okolišev brez vse nevarnosti. (Les Riparias d'ordinaire ne portent [včasih pa vender le; v št. Mihelu smo svoječasno od gospoda A. pl. Pizzini v Ala dobili liter mošta od Riparije v raziskovanje]. En outre il est très rare, que les sarments soient atteints. Les feuilles seules (?) portent des taches. L'emploi de sarments de *Riparia* provenant des régions envahies par la maladie ne présente aucun danger.) Da Viala-ov „aucun danger“ ni smatrati doslovno, vidi se iz tega, da na večjo varnost priporoča razkužbo trt.

Proti primernosti splošne zapore trsnega uvoza bi se dalo navesti, da v to svrho zadostuje, trte prejemati le iz popolnoma neokuženih okolišev. Ali če se naročuje na debelo, če se naroči tisoče in stotisoče trt, tedaj more to vender le obuditi vznemirjenje. Ravnatelj Rathay je sicer našel, da trte iz nasadov onih posestnikov, ki največ trsja pošiljajo na Avstrijsko, kakor Fr. Richter-ja v Montpellier (in v Vaucluse), Etienne Courty-a v St. Georges pri Montpellier, Alphonse Blanc-a v St. Hypolite du fort ob času njegovega poseta niso kazale niti najmanjše okužbe od Black-rot-a; ali od St. Hypolite du fort je bližnje kužišče v La Kadière, ki leži v tisti dolini in ob tisti železnici, samo pet kilometrov oddaljeno. Računati se mora tudi s tem, da veliki posestniki trtnic ne razpošiljajo trt le iz svojih nasadov, temveč da jih dobodo tudi od drugod.

Priporočalo se je tudi, trte za razpošiljatev desinficirati (razkužiti), da se Black-rot ne zatrosi drugam. Poprej na Ogerskem običajni način razkužbe z zelenico pokazal se je, kakor je že bilo omenjeno, kot nezanesljiv, ker je bilo z bakreno zastopino uničeno le prosto ležeče, ne pa tudi v piknidah skrito trosje, ker tekočina ne prodre v to staničje.

Viala priporočal je kot uspešno sredstvo namakanje trt skozi dve ali tri minute v razredčeni 10odstotni žepeni kislini. Z ozirom na znano vestnost in ugled

Viala-ov nočem dvomiti nad popolno izdatnostjo take razkužbe; vsekakor pa nas more le tedaj umiriti, če se je izvršila kar najbolj natanko in skrbno, če smo z naprejšnjim namakanjem v vodi izgnali iz trt vse zračne mehurčke in če potem devamo trto za trto v žepleno kislino.

Ali pa smemo pričakovati, da se bode v trsnih veletrgovinah to delo opravilo popolnoma skrbno? Ali je sploh v praksi mogoče, velike množine trt razkužiti do cela povoljno in zanesljivo? Mislim, da ne, in moram se torej strinjati z ravnateljem Rathay, da je varnost avstrijskega vinarstva proti zatrosu Black-rotu zajamčena le s prepovedjo uvažanja trt iz takih dežel, ki so po Black-rotu okužene ali kužnosumme.

5. Ali pa more tudi avstrijsko vinarstvo pogrešati nadaljno uvažanje ameriških trt za podlogo, oziraje se na potrebo takih trt za obnovitev po trtni uši opustošenih vinogradov?

Na podlagi gradiva, ki ga imam v rokah, se na to vprašanje ne da določno odgovoriti, kajti iz tistega ni natanko razvidno, koliko trt se v Avstriji na leto potrebuje, pa tudi ne, koliko se jih v trtnicah in trsnih nasadih pridela. Le o državnih trsnih nasadih je znano, da so leta 1897. merili 74.74 ha in da se je njih površina od tedaj gotovo znatno povečala. Iz njih se je oddalo leta 1892 trt reznic 2,766.818, korenjač 1,836.438, skupaj približno 4,600.000 komadov. Vrh-

tega se nahajajo na Nižjem Avstrijskem in Štajerskem obširni deželni nasadi (na Nižjem Avstrijskem znaša baje pridelek ameriških trt 3 milijone v deželnih in 1 milijon v občinskih trtnicah), katerim je potem še prišteti veliko število manjših in nekoliko prav obsežnih zasebnih matičnjakov in trtnic. Od teh slednjih omenim samo nasade R. Fr. Vibmerja na Ptuju, Mayr-ja v Mariboru, barona Pirquet v Hirschstettenu na Nižjem Avstrijskem, barona Ritter v Monastero.

Da v Avstriji ni več občutne potrebe za uvoz večjih množin francoskih trt za podlogo, sklepati se da pač iz tega, da so mnoge odlične korporacije, in sicer prav iz dežel, ki so od trtne uši okužene, kakor n. pr. iz Štajerske, koje korporacije morajo poznati potrebo glede trt za podlogo, prosile za prepoved uvažanja trt iz Francije. C. kr. namestnika v Gradcu je sicer v predloženem poročilu o dotični prosbi kmetiskega društva v Radvanju dne 13. oktobra 1898 pripomnila, da v obnovitev po trtni uši opustošenih vinogradov na Štajerskem domači pridelek trt še ne zadostuje.

Tudi na Nižjem Avstrijskem priporoča deželni potovalni učitelj za vinarstvo J. Jablanczy v nekem poročilu do nižjeavstrijskega deželnega odbora uvozno prepoved za trte, s kojim mnenjem se strinjata tudi tehnična voditelja Kober in Katschthaler, od katerih slednji še omeni, da bi se potrebi do trt, ki bi v slučaju uvozne prepovedi v prihodnjih letih nastala, z na-

pravo večjih trtnic kmalu odpomglo.

Se bolj pomirljivo pa je, da so na vprašanje vinarskega nadzornika Kurmann veči kupčevalci ameriških trt večinoma izjavili, da jim leta 1899 ameriških trt iz Francije ne bo treba uvažati.

Imenujem:

1. nižjeavstrijski deželni odbor,
2. društvo za varstvo avstrijskega vinarstva z izrečno pripombo, da je bilo društvo z zadnjimi pošiljatvami trt iz Francoskega zelo nezadovoljno,
3. barona Pirquet v Hirschstettnu,
4. Fr. Leibenfrost,
5. Em. Mayr v Mariboru, posestnik trtnic,
6. Marijano Schwab v Ptuju,
7. C. Fürst in sinovi v Ptuju,
8. R. Fr. Vibmer v Ptuju, ki je posestnik velikih trtnic in izrečno pripomni, da lahko pogreša dobavo trt iz Francoskega.

Posestnik trtnic baron Evg. Ritter v Monastero je namerjal, le nekoliko na novo priporočenih hibridov (torej izvestno le malo število trt) naročiti iz Francoskega. Le komanditska družba avstrijskih vinskih producentov (J. Stummer) hotela je na Francoskem naročiti kakik 100.000 trt in W. Polese, trgovinski vrtnar na Dunaju, zastopnik neke Francoske tvrdke, tudi 100.000 trt (in sicer cepljenke). Iz teh dejstev se lahko z mirno vestjo sklepa, da s prepovedjo uvoza francoskih trt ne bi nastala avstrijskemu vinarstvu z ozirom na

obnovitev od trtne uši napadenih vinogradov velika in občutna škoda.

Iz tega, kar se je tukaj povedalo, uvidimo, da na varstvo avstrijskega vinarstva proti zatrosu Black-rot na vsak način kaže, prepovedati uvažanje trt iz Francoskega in Amerike, kakor tudi iz takih dežel, o katerih se gotovo ne ve, če so te bolezni proste, in da se more taka naredba, katere želijo tudi mnogi interesenti, izvesti brez škode za avstrijsko vinarstvo.

Ako bi se pa pokazalo, da v prihodnjih letih Avstriji še primanjkuje ameriških trt, tedaj si more vlada pomagati na ta način, da v posebnih slučajih dovoli dobavo trt iz zanesljivih krajev ogerskih, dokler je gotovo, da ogerski vinogradi še niso okuženi od Black-rot.

Ako se dobava trt iz tujih dežel zabrani, bo to tudi domači produkciji ameriških trt na korist, katero naj bi vlada in vsi činitelji, ki pridejo tu v poštev, najkrepkejšje podpirali.

Z ozirom na izvrševanje zapore trsnega uvoza iz inozemstva bilo bi še pretresovati vprašanje, ali se naj taka zapora izvede popolno absolutno, ali pa si naj vlada, oziroma c. kr. poljedelsko ministerstvo pridrži moč, da v določnih, zelo ozira vrednih slučajih in pod gotovimi uveti, ki nedvomno onemogočijo zatros Black-rot, dovoli posamezne izjeme.

Take izjeme bi za dobavo velike množine trt ne mogle priti v poštev; vsekakor bi pa bilo želeti, da se Avstrija ne odreče popolno mogočnosti, priskrbeti si nove dragocene vrste trt za podlogo iz inozemstva, zlasti iz Francije.

V odbiri nekdam tako mnogo-vrstnih in mnogoštevilnih trt za podlogo storjen je velik napredek, mnoge dvomljive vrste so se popustile, in posrečilo se je, odbrati malo število preskušanih vrst, ki dajó največ dobre uspehe.

Ali vsem mnogoštevilnim pogojem, ki jih zahtevajo tla, podnebje in prilagojenost plemenitih trt od podloge, se še do danes ni moglo ustreči. Omenim le, kako težko je dobiti primerne podložne trte za zelo apnata tla, ki niso podvržene klorozi; kako težavno je prilagoditi mnoge nižjeavstrijske trte, ako se tiste cepijo na Solonis.

Na Francoskem si na vse kriplje prizadevajo, zlasti z raznimi križatvami dobiti nove vrste, ki bi bile dobre podloge za take razmere, v katerih nam doslé znane podloge ne dadó povoljnih uspehov.

Ta prizadevanja so zelo važna, zakaj v mnogih vinskih legah in uprav v mnogih takih, ki bogato rodé, bi se morali vinogradi opustiti, ako se ne posreči, najti za nje primernih podložnih trt.

Naravno je, da producenti tudi mnogo ničvrednih pridelkov priporočajo in prodajajo za drag denar. To storijo seveda iz dobičkarije. Delujejo pa v tem oziru tudi zelo resnobno in zelo zanesljive osebe, ter pridelajo se trte,

katere je treba na korist našemu vinarstvu natančneje preskusiti.

Mislim torej, da si ne smemo onemogočiti, take trte preskusiti v raznih vinskih krajih avstrijskih.

Ker se takih trt le malo naroči, tedaj je tudi veliko ložje, zanesljivo pozvedeti, ali so tiste iz popolnoma Black-rot prostega okoliša. Tudi je v taki slučajih mogoče, razkužbo izvršiti zanesljivo in zaupljivo.

Mislim tudi, naj se dovoljenje za dobavo ne podeli vsakemu, ki želi delati poskuse z novimi trtami. Igranje podpirati ni treba.

V poštev pride tukaj le izjemno dovoljenje za dobavo takih novih vrst (hibridov) s strani c. kr. poljedelskega ministerstva, deželnihi uprav, učnih zavodov ter poedinih resnih in ministerstvu kot zanesljivi znanihi posestnikov trtnic in vinogradov.

Dobava morala bi se seveda zgoditi na tak način, ki daje popolno poročstvo, da se pri tem Black-rot ne zatrosi.

Vrhutega bi one korporacije ali osebe, ki dobijo dovoljenje za dobavo določenega, vselej malega števila takih trt iz Francoskega ali katere druge tuje dežele, zadela dolžnost, da svoje nasade postavijo pod nadzorstvo javnih organov.

Kakor se na Tirolskem godi glede trtnic, ki so prejele dovoljenje, da smejo okoreninjene trte prodajati izven kraja, bi nasade takih trt, kakor tudi sosednje nasade morali vsako leto izvedeni strokovnjaki (vinarski nadzoniki

ali tehnični voditelji, oziroma njihovi asistenti) enkrat ali dvakrat natanko ogledati, da se v slučaju, ako bi se — kar pa je komaj verjetno — vendar le našel Black-rot, potrebno ukrene, namreč da se zatrejo obbolele in sosednje trte v določnem okrožju, morda tudi nasad zapre.

Najprvo bi se mogle take trte posaditi, kakor to nasvetuje rav-

natelj Rathay, tudi v osamljenih (tako zvanih karantenskih) vinogradih, kateri se nahajajo, kakor karantenski vinograd za trtno uš v Höttingu pri Inomostu, zunaj in oddaljeno od vinskih goric.

Seveda tudi te vinograde bi morali uradni strokovnjaki pregledovati, če se v njih ni morda pojavil Black-rot.

Poročilo iz gospodarstva na deželni poljedelski šoli v Grottenhofu.

Letina jarega žita 1899.

Dasi se tudi na Graškem polju seje jara pšenica in jara rž, vendar je mnogo več polja obsejanega z jarim ječmenom in ovsom. Ovsa se seje radi tega toliko, ker se ga deloma veliko potrebuje pri gospodarstvu za klajo, deloma ker ga je lažje prodati po poprečno povoljni in nikdar ne tako premenljivi ceni, kakor jo ima pravo krušno žito. Ječmena se že nekaj let sem vedno več prideluje. Povišba cene pa je to le deloma povzročila; zakaj pivovarne ne plačajo za domači ječmen, dasi ga rade kupujejo, tudi ne približno take cene, kakor za ječmen tuje provenijencije, tako da celo trgovci boljše plačujejo, nego pivovarne. Bistveni vzrok obsežnejšega pridelovanja ječmena je bržkone ta, da se je tudi okopavinam (krompirju in pesi) odločilo več sveta kot poprej in da se za okopavinami najbolj splača sejati jari ječmen. V poprejšnjih letih, ko se

je tudi ječmen skoro izključno sejati za žitom, ni bilo mogoče pridelati za pivovarne količjakaj sposobnega ječmena. Gledé teh dveh žitnih vrst se je gospodarsko vodstvo v Grottenhofu prizadevalo, prvič najti tako vrsto semena, ki zasluži, da se po deželi razširi, drugič zlasti zastran ječmena določiti, kaj je treba storiti in kaj opustiti, da se dobé obilne letine dobrega blaga za pivovarne. Na obe strani, mislimo, nabrali smo važnih izkušenj. Razen od dobre vrste semena je uspeh najbolj zavisen od tega, da se oboje žitnih razvrst seje po pravem redu za drugimi sadeži in da se tla krepčajo z umetnim gnojem ter da se zemlja pravilno in pravočasno pripravlja za setev.

Z ozirom na rast jarega žita l. 1899. je omeniti, da ni poglelo, dasi je stalo deloma prav gosto, s čimer je potrjeno v zadnjem poročilu izrečeno mnenje o močni

polegi ozimnega žita. Čas zorenja in žetve bil je jako ugoden. — Lansko leto je obe žitni vrsti, zlasti pa oves poprej močno napadel prašnati snet, ki je bil, kakor se kaže, pred tremi leti k nam zanešen s semenskim ovsom, in se je vsled ugajajočega mu vremena tako razširil, da se ni moglo nič semena oddati. Vnovična premenjava semena zamogla bi imeti isti neugodni uspeh, zato smo raje najtežje in najpopolnejše zrnje dejali v namako. Znani Kühn-ov način namake pripraven je pač za pšenico, ali ne za ječmen in oves, ker jima škoduje na kaljivosti. Postopalo se je torej po Hollrungovem načinu, ki ni škodljiv kaljivosti.*)

Uspeh je bil jako povoljen. Ječmen je bil čisto brez snetja, oves imel je le tu pa tam kak snetljiv lat, kar pa nam daje vendar povod, da bomo ravnanje v prihodnji pomladi nekoliko spremenili. Po pomoti se je namreč za nasetev mešanice vzelo nekoliko nenamočenega ovsa. Tukaj se je potem bolezen močno pojavila, kar je bilo seveda zelo sitno, vendar pa je dokazalo izvrsten učinek namake.

1. Ječmen. Več let seje se že v Grottenhofu Hanaški ječmen. Da ima tisti v prvi vrsti kot pivovarski ječmen veliko vrednost, se sploh priznava. Njega uspevanje pa je зависno od svojstva zemlje, in res, slab ni svet, ki se označuje v klasifikaciji zemlje z besedo

„ječmenska tla“. Vsekakor pa se ta označba ne more rabiti za grottenhofske njive in večji del graškega polja. Da se dobé za ječmen kolikor mogoče dobra tla, so bila tista obsejana poprej z dobro zagnojenimi okopavinami (krompirjem, peso, turščico), ki puste tla v globoko zrahljanem, čvrstem in plevela prostem stanju. Ker pa se morajo te ugodne razmere izkoriščati tudi za mešanico detelje in trave, zato je bila tista sejana med ječmen in oves. Tudi po drugod sejejo deteljo med ječmen. Tukaj pa se to ni obneslo, ker je navadno nastala polega, ki je oškodovala saj kakovost ječmena in deloma udušila vmesno setev. S porabo kalijevega gnojila in nekoliko superfosfata se je temu le deloma odpomoglo, dočim se je oves kakor povrhnja rastlina za deteljo kot prav porabljev pokazal. Iz raznih vzrokov vpeljana premena v kolobarjenju dala je priliko, porabiti pridobljene izkušnje. Dandanašnji sejemo ječmen le za turščico, če potreba s kalijevo in majhno fosfatovo gnojivitvijo brez vmesne setve. Pospravljeno turščično polje se v jeseni globoko preorje in v rani pomladi razruši (ekstirbira), pri tem se koruzni štelji poberejo in požgejo. Naravnost pred setvijo se njiva z brano povlači. (Večina naših poljedelcev, žal, še zmerom noče uvideti koristi globokega jesenskega oranja in škodljivost, zimsko vlago izganjajočega pomladnega oranja za jaro žito). Setev se zvrši s sejalnimi strojem v vrste po

*) Ravnanje po tem načinu bomo v kratkem v posebnem članku natančneje opisali.

10 cm narazen še v marcu ali v začetku aprila. Ako se more dovolj rano sejati, opusti se poznejše valjanje, ki je le takrat hasnivo, če je vreme stanovitno suho. S semenom se ne sme skopariti. Na 1 hektar računamo 140 kg semena. Pri letošnji nasetvi pa se ni ravnalo po tem pravilu; posejalo se je, žal, samo 106 kg, kar je dalo sicer prav lepo, ali vender redko sevo, in torej tudi precej manjši pridelek slame. Proti koncu rastbene dobe nastopila je suša, ki je neugodno uplivala na ječmen. Mlačva je dala pro hektar 2991 kg zrnja in 2981 kg slame. V primeri z desetletnim poprečnim doneskom 1000 kg zrnja, izkazanim v statističnem letniku c. kr. poljedelškega ministerstva za Štajersko, je letošnji pridelek Grottenhofskega ječmena nenavadno obilen, preseza sicer tudi poprečni pridelek zadnjih 7 let na lastnem posestvu, ki je znašal 2650 kg, vender pa ne doseže pridelkov l. 1893 s 3298 kg in l. 1894 s 3442 kg. Zrnje je letos prav lepo. Hektoliter blaga za prodajo tehta 71 kg. Torej ni nikakoršnega vzroka, da bi se za bližnjo nasetev seme premenjalo. Cena ječmenu zdaj ni nižja od cene rži. Po takem je sejanje jarega semena prav izplačljivo, ali sejati se ne sme za drugim žitom in sploh ne v izpita, plevelnata in šele v pomladi orana tla.

II. Oves. V nekem prešnjem priobčilu opisali smo v Grottenhofu narejene poskuse z nasetvijo raznih vrst ovsa. Pri teh poskusih zmagal je Dupavski oves, glede količine

in kakovosti obrodka, velike odpornosti proti polegi in primerne rane zrelosti. Dosedanji 7letni poprečni pridelek je bil 24 met. centov zrnja in 44 met. centov slame na hektaru. Letošnja nasetev je tako glede izvršitve kakor tudi obrodka znamenita in poučljiva. Obsejane so bile tri njive, in sicer:

1. Prejšnja rastlina je bil oves; po žetvi raztrosilo se je na hektar 200 kg superfosfata in 100 kg žveplokislega kalija in potem podoralo. Potem se je posejal grašični oves, ki je dal obilno zelene klaje. Tla so prišla na ta način v jako ugoden, čisti in rahli stan in obdelovala so se potem kakor je bilo za ječmen povedano, ker se je med oves vsejala mešanica detelje in trave, treba je bilo redko sejati. Posejalo se je v vrste, po 11.5 cm narazen, samo 85 kg semena. Pridelek je bil od hektara 3058 kg zrnja in 4759 kg slame. Hektoliter zrnja je tehtal 50.6 kg.

2. Prejšnji sadež je bila turščica. Po tisti pripravljala se je njiva kakor za ječmen povedano. Posejalo se je na hektar 107 kg. Vmes se tukaj ni nič sejalo. Pridelalo se je na hektaru 3756 kg zrnja in 4676 kg slame. Hektoliter zrnja tehtal je 53 kg (!).

3. Prejšnji sadež je bil krompir. V jeseni je bila njiva globoko orana. Po zimi se je na hektar raztrosilo 11 meterskih centov žganega apna, in ker je vreme dopuščalo, se je tisto potem podbranal. Držimo se namreč načela, da njive vsakih 9 let enkrat apnemo. Priložnost za to je najboljša

po okopavinah in pred nasetvijo zrnja in 5295 kg slame, hektoliter detelje in trave. Posejali smo na zrnja tehtajoč 54 kg (!!). Po teh 1 hektar 87 kg ovsa. Potem se je izvršila nasetev detelje in trave. izvajanjih je pač hvalitev Dupav- Oves je bil veličasten in izredno skega ovsa nepotrebna. Številke visok. Polegel ni kar nič. Pridelek govoré najbolj jasno. od hektara znašal je 3337 kg

Ravnatelj Jul. Hansel.

Razne reči.

Zadruga za vzdrževanje bikov.

S posredovanjem deželnega potovalnega učitelja gospoda Martina Jelovšek ustanovile so se zadruge za vzdrževanje bikov v naslednjih krajih:

Luče. Zadruga ima firmo: „Zadruga za vzdrževanje bikov v Lučah, registrovana zadruga z omejenim poroštvom.“ Svoj sedež ima v Lučah, obsega okoliš občine Luče in je namenjena povzdigi govedarstva z vkupno nabavo in rejo dobrih bikov plemenjakov čistega marijinodvorskega plemena. Načelstvo sestoji iz 6 članov in 3 nadomestnikov. Izvoljeni so bili: Lekše Franc, župnik v Lučah, za načelnika; Krivec Janez, posestnik v Podveži, za načelnikovega nadomestnika; Robnik Jurij, posestnik v Podveži, za tajnika in blagajnika; dalje posestniki Plaznik Jože v Podvololeku, Dežman Jurij v Raduhi, Robnik Janez v Lučah za člane, ter posestniki Kaker Janez v Karnici, Golob Jurij v Podveži in Pustoslužek Anton v

Lučah za nadomestnike. Razsodišče sestoji iz 3 članov in 2 nadomestnikov. Izvoljeni so bili: Prek Janez, posestnik v Podveži, Kosmač Jože, po domače Šodolnik, posestnik na Konjskem Vrh, Robnik Lovrenc, posestnik v Karnici za člane, Plesnik Janez, posestnik v Podvololeku, Jerovčnik Janez, posestnik v Štrmecu, za nadomestnika. Opravilni delež znaša 5 gld., pristopnina 1 gld., letni prispevek za vsako v združni zaznamek vpisano kravo ali telico 40 kr. Pristopilo je dozdaj 29 združnikov.

Solčava. Zadruga ima firmo: „Zadruga za vzdrževanje bikov v Solčavi, registrovana zadruga z omejenim poroštvom.“ Svoj sedež ima v Solčavi, obsega okoliš občine Solčava ter je namenjena povzdigi govedarstva z vkupno nabavo in rejo dobrih bikov plemenjakov čistega marijinodvorskega plemena. Načelstvo sestoji iz 6 članov in 3 nadomestnikov.

Izvoljeni so bili: Klemenšek Rok, posestnik pri sv. Duhu, za načelnika; Plesnik Jurij, posestnik v Solčavi, za načelnikovega nadomestnika; Smid Milos, župnik v Solčavi, za tajnika in blagajnika; za člane posestniki: Vršnik Martin v Solčavi, Klemenšek Urban pri sv. Duhu, Krivec Peter pri sv. Duhu; in za nadomestnike posestniki Robnik Jurij pri sv. Duhu, Knež Janez pri sv. Duhu, Knež Peter pri sv. Duhu. Rzsodišče sestoji iz 3 članov in 2 nadomest-

nikov. Izvoljeni so bili: Smid Milos, župnik v Solčavi, Krivec Sebastijan, posestnik pri sv. Duhu, Klemenšek Rok, posestnik pri sv. Duhu, za člane, Kristijan Grmel, posestnik v Solčavi, in Janez Knež, posestnik pri sv. Duhu, za nadomestnika. Opravilni delež znaša 5 gld., pristopnina 1 gld., letni prispevek za vsako v združnem zznamku vpisano kravo in telico 20 kr. Pristopilo je dozda 21 združnikov.

Žveplanje čebel.

Odkar sem življenje in delovanje čebel natančneje spoznaval, in mi je čebelarenje edini počitek in veselje, obide me vselej groza, ko mislim na tiste trdosrčne ljudi, ki vsako leto v jeseni na tisoče panjev čebel pomorijo z žveplom.

Ta barbarska grda navada nahaja se, žal, še v mnogih deželah, zlasti na Ogerskem, Hrvatskem, Dalmaciji, Koroškem in Kranjskem. Dolgo že premišlujem, da bi to ostudno početje odpravil vsaj v svoji domovinski deželi, Kranjski, ali žal, vselej je bilo toliko zadržkov, da ni bilo mogoče, v tem oziru kaj izdatnega ukreniti. Od pradedov podedovani nazori in šege, majhna oblika panjev, katere naši kranjski kmetje nečejo opustiti radi lahkega prevažanja v vresje, kostanjevo in ajdovo pašo, in katera umnega dobičkonosnega čebelarenja skoro ne pripušča, potem nagla razplodba kranjske čebele, ki provzroči pre-

napolnjene panjove, in naposled skupčevalci medú, ki vsako jesen stikajo po deželi za cenanim blagom, so poglavitni provzročitelji, da je žveplanje čebel na Kranjskem še tako v navadi kakor pred petdesetimi leti.

Ali tako ne more in ne sme biti v prihodnje, to bi se nikakor ne strinjalo s prizadevanjem, ki se pojavlja dandanašnji po vseh krajih na pospešbo in povzdigo čebelarstva, to bi bila prava ironija napram besedam nekega slavnega čebelarja: „čebelarstvo je poezija kmetijstva“, to bi bila naravnost sramota za potekajoče stoletje humanitete!

Sicer dobro vem, da se tako ukoreninjena, stoletja trajajoča napaka ne dá zlahka odpraviti, ali z dobro voljo in čvrsto močjo se to mora posreči in se tudi bode posrečilo! Moj namen je, vsaj na Kranjskem, moji domovinski deželi, zabraniti grdo žveplanje čebel,

in tej ljudomili nakani posvetim rad svojo moč in se tudi ne ustrašim denarnih žrtev!

Da se to zlo koj za korenino zgrabi, bodem v prihodnji jeseni, kolikor mi bo le mogoče, pokupil vse čebele, ki bi se sicer z žveplom pomorile. Ker pa seveda ne bodem mogel vseh čebel za-se obdržati, zakaj bode jih na stotine ljudstev, zato rej prosim vse ljube prijatelje čebel, ki imajo, kakor jaz, usmiljenje do nesrečnih živalic, ter vse one, ki nočejo več gledati te sramote čebelarstva, ali take, ki hočejo število svojih čebelnih ljudstev pomnožiti in pleme svojih čebel osvežiti, da me podpirajo pri tem blagem početju, spominjajoč se besed: „Le z združenimi močmi“ se more kaj velicega storiti, ter mi pošljejo prav obilo naročil, in da tudi prijatelje in znance k temu pregovorijo.

Ker so za žvepljanje odločena le najmočnejša in najtežja ljudstva, zato ima vsak naročnik zanesljivo poroštvo, da imajo take čebele več kot dovolj medú do meseca maja, da je torej dobro prezimovanje lahka reč.

Čebele oddajam za ceno lastnih stroškov, ne računajoč velikega

truda in dela, ki ga imam z nakupovanjem, vkladanjem in vožnjo do oddaljene železnične postaje, in pošiljam kranjski originalni panj čebel za 6 goldinarjev ali 10 mark, ter pripomnim, da ima vsako ljudstvo najmanj 16 do 25 funtov ali 8 do 13 kilogramov medú, ki je že sam več vreden nego gornjo ceno. Da čebele srečno dospejo v kraj namembe, za to dajem poroštvo, in nadomestim vsako, na potovanju ponesrečeno ljudstvo, z lepim rojem. Rojue čebele z oplojeno matico po kilogramih najceneje. Razpošiljanje se začne v začetku septembra in neha sredi oktobra.

S prirčno prošnjo: Pomagajte mi ljubi čebelarski tovariši v mojem prizadevanju, podpirajte me z obilnimi naročili in rešite tako tisoče in tisoče naših ljubih prijateljic, ki nam delajo toliko veselja, in nam bodo gotovo v prihodnji pomladi s svojim „sum, sum“ zahvalo izkazovale, pošiljam Vam vsem čebelarski pozdrav in zahvalo že naprej.

Hans Engelsberger,

čebelar in posestnik v Tržiču na Gorenjskem.

Iz podružnic.

Lipnica. (Zborovanje kmetijske podružnice lipniške.) Ta podružnica imela je po želji deželnega kulturnega poročevalca gospoda Franca grofa Attems pretečeno nedeljo popoldne v deželni viničarski šoli v Sreberniku pri Lip-

nici zborovanje z mnogeštevilno udeležbo. Došli so k temu zborovanju ne le interesi iz okolice, ampak tudi vinogradniki iz Strassa, Arnovža, Gleinstettna, Gross-Kleina, Kiceka, sv. Miklavža v. S., sv. Andraža v. S. i. dr. Po-

častil je shod tudi deželni kulturni poročevalec grof Attems, državni poslanec Girstmaier in ravnatelj Zweifler iz Maribora s pristaši, deželni poslanec Alojz Haring, okrajni načelnik Karel Schweigler, mnogo učiteljev i. dr. Izborni, povsod zelo priljubljeni vodja deželne viničarske šole gospod Jožef Neuwirt okrasil je mizo na prostem zbirališču pred hišo z žhlattim grozdem in sadjem. Ko je gospod podružni načelnik Adolf vitez pl. Jenisch udeležence pristrčno pozdravil, govoril je deželni komisar za sadjarstvo in vinarstvo, gospod Anton Stigler iz Gradca, zelo poučljivo o izbiri trsnih vrst, o škodljivcih vinarstva in saditvi ameriških trt. Temu je sledilo ogledovanje zelo lepih trsnih nasadov. Vse se je čudilo polnim, z zdravim grozdem obloženim trtam, posebno zato, ker se je lansko leto grozdana plesnoba tam močno pojavila. Letos pa se je ta grozdana bolezen s pravočasnim štupanjem pred cvetenjem popolnem zatrla. Po obhodu bilo je slišati iz ust vseh udeležencev — katerih je bilo gotovo nad 300 — besede: „Res, o pravem času moramo začeti žveplati, drugače ne bo šlo.“ Gospod Girstmaier imel je potem kratek nagovor in je nazdravil deželnemu kulturnemu poročevalcu gospodu grofu Attems, kakor tudi vodji viničarske šole gospodu Jožefu Neuwirt, k čemer so navzoči navdušeno pritrdili. Grof Attems je potem v daljšem govoru izrazil

prošnjo, naj bi se kolikor mogoče ravnalo po naukih strokovnih učiteljev. Tudi na navodila po časopisih naj se natanko pazi. Deželni odbor hoče gotovo kmetovalcem priporočati, kar je najboljše in najbolj preskušeno; ljudstvo imej torej do deželnega odbora ter njegovih poučujočih poslovnikov in do njihovih spisov večje zaupanje. Nadalje je opozoril na neki prav poučni spis, katerega bode deželni odbor v kratkem izdal. Končal je deželni kulturni poročevalec svoj jako zanimiv in poučen govor z željo, da bi se vinarsko vprašanje kmalu ugodno rešilo. Gospod podružni načelnik zahvalil je grofa Attems, da je vzbudil to zelo uspešno zborovanje, in vse navzoče za živahno udeležbo. S tem je bilo zborovanje končano. Gospodu Neuwirt se je sploh čestitalo na uzornem vodstvu deželne viničarske šole. Ko so udeleženci prejeli še raznih spisov, odšli so zadovoljni domov.

Ile. Letošnjo pomlad bil je živinozdravnik v Ilec gospod Šešulka prestavljen v Rogatec, a dozda se tukaj njegovo mesto ni popolnilo. Živinozdravnikov morda res primanjkuje, ali služba bi se morala vendar tako dolgo razpisavati, dokler ni oddana.

A. C.

Ptuj, 25. oktobra. (Svinjski senjem. Na zadnji svinjski senjem postavilo se je 870 svinj. Prihodnji svinjski senjem bo 8. novembra.

Tržna poročila.

Tržne cene na Štajerskem, drugod v Avstriji in na Ogerskem.

Mesto	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Koruz	Proso	Ajda	Bob	Seno	Slama za posteljo	Slama za nastel	Slama za klajo	Slama sploh
	za 100 kil												
	g. kr.	g. kr.	g. kr.	g. kr.	g. kr.	g. kr.	g. kr.	g. kr.	g. kr.	g. kr.	g. kr.	g. kr.	g. kr.
Celje	9 —	8 —	8 —	8 —	7 —	10 —	10 —	8 —	2 —	1 80	1 —	—	—
Ormož	8 30	6 25	6 50	6 —	6 30	6 —	6 —	6 50	3 —	2 20	2 —	—	—
Gradec	9 15	7 20	7 50	6 50	6 30	6 40	8 50	9 —	—	—	—	—	—
Ljubno	8 50	6 50	7 —	6 50	6 —	—	—	—	2 50	2 —	1 80	—	—
Maribor	8 50	6 60	6 40	6 —	6 40	6 40	7 80	9 —	1 80	2 40	1 35	—	—
Ptuj	8 —	6 50	6 —	6 —	6 50	6 —	6 —	7 50	2 20	2 40	1 50	—	—
Gmunden	9 80	7 75	7 —	7 —	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Celovec	9 06	8 50	6 94	6 52	6 66	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubljana	10 —	7 —	6 80	7 —	7 —	—	—	—	—	—	—	—	—
Linc	8 80	6 50	7 —	6 —	6 25	—	—	—	—	—	—	—	—
Budapešt	8 66	6 97	—	5 36	5 15	—	—	—	—	—	—	—	—
Praga	9 —	7 45	8 40	6 —	6 40	—	—	—	—	—	—	—	—
Saleburg	9 50	7 15	7 50	6 85	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vels	9 20	7 15	7 25	6 25	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dunaj	8 48	6 93	—	5 66	5 66	—	—	—	—	—	—	—	—

Senjmi na Štajerskem.

Brez zvezdice so navedeni letni senjmi za blago, z eno zvezdico (*) so živinski senjmi, z dvema zvezdicama (**) senjmi za blago in živino.

Dne 11. novembra: Poljčane (senjem s ščetinovci) v mariborskem okraju; Hoče* v mariborskem okraju; Ormuž**; Male Rodine** v rogaškem okr.; Brežice (svinjski senjem); Sromlje v brežiškem okraju; sv Marjeta pri Slov. Gradcu**; Marenberg**; sv Martin ob Paki v šoštanjskem okr.; Oplotnica** v konjiškem okraju; Laško**; sv Martin** v okraju Deutschlandsberg;

Dne 12. novembra: Gomilica v lipniškem okraju.

Dne 15. novembra: Vransko**; Arvež (senjem z drobnico); Poljčane** v slov. bistrškem okraju; Središče** v ormuškem okraju; Imeno (senjem s ščetinovci) v kozjanskem okraju.

Dne 16. novembra: Gradec (senjem z govejo živino), Breg pri Ptuj (svinjski senjem).

Dne 18. novembra: Poljčane (senjem s ščetinovci) v mariborskem okr.; Brežice (svinjski senjem).

Dne 20. novembra: Šoštanj**; Ljubno** v gornjegraškem okr.; Jvnica**; Št. Jurij ob Pesnici** v mariborskem okr.; Ruše** v mariborskem okraju; Slov. Gradec**; Gornja Polskava** v slov. bistrškem okr.; Podsreda** v kozjanskem okraju.

Dne 21. novembra: Št. Jurij** v vranskem okraju; Arvež**; Št. Jurij ob Ščavnici** v gornjeradgonskem okraju.

Dne 22. novembra: Arnovž** v lipniškem okr.; Imeno (senjem s ščetinovci) v kozjanskem okraju.

Dne 23. novembra: Slov. Bistrica**; Gradec (senjem z govedi); Breg pri Ptuj (svinjski senjem).

Dne 24. novembra: Sv. Marjeta ob Pesnici** v mariborskem okraju.